

Naročnina listu: --
 Celo leto . . . K 10.—
 Pol leta . . . " 5.—
 Četrt leta . . . " 2.50
 Mesečno . . . " 1.—
Zunaj Avstrije: ----
 Celo leto . . . " 15.—
Posamezne številke
 -- 10 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računajo po 12 vrn.
 od 6 redne petivrstice: pri
 večkratnih oznanilih velik
 --- popust. ---

„Straža“ izhaja v pon-
 deljek in petek popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo: Maribor
 Koroška ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure dopoldne.

Črnovojniška dolžnost podaljšana do 50. leta.

V zahodnih Karpatih večinoma mir. — Na dan vozi do 600 vlakov ruske ranjence z bojne črte. — Boji pri Užoku in v južno-izhodni Galiciji — Avstrijski motorni možnarji v Bukovini. — Boji med Nemci, Angleži in Francozi v zraku. — Angleško-francoski poizkusi pri Dardanelah. — Nemška križarka „Dresden“ uničena.

Črnovojniška zavezanost od 18. do 50. leta.

Prvi poziv sega od 18. do končanega 42. leta.

Uradno se poroča:

Borba, ki nam je bila vsiljena in ki že traja skoraj brez presledka več mesecev na brezprimerno dolgi bojni črti z mnogoštevilnejšim sovražnikom, zahteva, da se neprestano izpolnjuje, nastale vrzeli v armadi ter da se naša armada v toliki meri ojači in okrepi, da po možnosti dosežemo v doglednem času približno tisto število vojaštva, ki ga imajo naši sovražniki, ki so bili, kar se tiče števila vojakov, dosedaj v premoči.

V tej velikanski borbi smo prisiljeni — o tem ni nobenega dvoma — da zastavimo vse svoje sile, da se bomo, če se bo izkazalo za potrebno, še tudi delj časa bojevali, dokler si ne priborimo končne zmage.

Da ne pridemo ob uspehe svojih dosedanjih velikih naporov, je potrebno, da si trajno zasiguramo nova ojačenja. To jamstvo dobimo, če pritegnemo vse razpoložljive in rabne ljudske sile za potrebno izpopolnitev armade in domobranstva.

Tozadevna sedaj obstoječa postavna določila glede črnovojniške zavezanosti pa nikakor ne zadostujejo, če hočemo doseči ta smoter.

Če n. pr. primerjamo našo dosedanja črnovojniška zavezanost z ono drugih evropskih držav, pridemo do zaključka, da mi izmed vseh evropskih držav skoraj v najmanjši meri izkoriščamo razpoložljive ljudske sile.

Dočim sega n. pr. v Nemčiji črnovojniška zavezanost od 17. do 45. leta, v Franciji do 48., v Srbiji do 50. leta, se začne pri nas še le z začetkom leta, v katerem se konča 19. leto, in se neha s končanim 42. letom.

Je torej nujna potreba, da se razširi črnovojniška zavezanost v tem smislu, da se raztegne na eni strani na nadaljne naborne letnike, na drugi strani pa, da se izdatnejše zasigura izpopolnitev armade in domobranstva.

Da se zadosti tej neodklonljivi potrebi, se namerava, kakor poroča c. kr. brzojavni poročevalni urad, odrediti, da se v bodoče črnovojniška zavezanost v obeh državnih polovicah začneja že z letom, v katerem se izpolni 18. leto, in sega do končanega 50. leta.

LISTEK.

Avstrijska uprava na Rusko-Poljskem.

Ozemlje, katero je zasedla avstrijska armada na Rusko-Poljskem, sicer ni tako obsežno, kakor je od Rusov zasedeni del Galicije, toda kar se tiče vrednosti, je vsaj enako. Mi imamo na Rusko-Poljskem štiri premogovnike, v katerih se koplje premog, v drugih premogovnikih se pa še ne dela, ker so jih Rusi razstrelili. Imamo na zasedenem ozemlju izborne petrolejske izvirke, deželna je izvahredno rodovitna in je vrhu tega najvažnejše industrijsko središče Rusije.

V zasedenem ozemlju se je upeljala vojaška uprava, katera je naravnost podrejena vrhovnemu armadnemu poveljstvu, ki izdaja posebni naredbeni list, po katerem se morajo ravnati oblasti v zasedenem ozemlju. Naš del na Rusko-Poljskem je razdeljen v dva oddelka. Okrožje Petrikov obstoji iz nekdanjega ruskega okrožja istega imena, iz nekdanjega ruskega okrožja Novoradomsk, iz dela okrožja Vjeluma, iz tistega dela okrožja Radom, ki leži na južni strani reke Pilice ter iz ozemlja slavne romarske cerkve in samostana Čenstohovo. Južno okrožje obsega Dombrovo, Vloscovo, Miehovo, Jendrziewo in glavni

Nadalje bo prvi poziv obsegal letnike od 18. do končanega 42. leta, ter bo tudi dana možnost, da se lahko v čisto posebnih izjemnih slučajih pritegne tudi drugi poziv za svrhu izpopolnitve armade in domobranstva.

Z ustanovitvijo teh novih letnikov črnovojniških zavezancev se pa nikakor ni rečeno, da se bodo tudi vsi ti novi letniki poklicali ali takoj ali v najbližjem času v črnovojniško službo.

Tudi na Ogrskem se bo podaljšala črnovojniška obveznost. Danes se sestane ogrski državni zbor, kateremu bo vlada predložila zakonsko predlogo, ki določa začetek črnovojniške zavezanosti z 18. in konec s 50. letom.

Papežovo darilo in prošnja za Poljake.

Kakor smo že poročali, je sv. Oče podaril Poljakom svoto 25.000 K. V pismu, v katerem naznanja papežev državni tajnik kardinal Gaspari krakovskemu knezoškofu knezu Sapiehi, da je papež podaril Poljakom 25.000 K, piše kardinal Gaspari, da napolnjuje beda, v kateri ječi ves poljski narod, ki je moral vsled vojnih posledic več trpeti in še tudi sedaj več trpi, kakor katerikoli drug narod, že dolgo časa očetovsko srce papeža z neizmerno boleščjo. Ta bolešč je napotila papeža, da je izrazil Poljakom z osebnim darilom in z lastnoročnim pismom vso bol svoje duše in vso svojo očetovsko ljubezen. Toda poročila, ki so potem prišla, so tako žalostna, da si papež ne more kaj, da ne bi zopet priskočil na pomoč nesrečnim Poljakom z živo željo, da njihove neizmerne boleščine vsaj nekoliko olajša. Dočim papež ne preneha prositi Boga, da bi dobrodejni žarki miru kmalu vnovič zasijali nad svetom, so istočasno njegove iskrene želje in goreče molitve posebič namenjene celemu velikodušnemu poljskemu narodu, ki je že od nekdanj takozvani svetli Stolicy in katerega sedaj največja nesreča tako težko preizkuša. Papež želi, da bi bile vse njegove želje in molitve kot nov dokaz njegove globoke ljubezni v prid vsem Poljakom, bivajočim na Avstrijskem, Nemškem in Ruskem. Obračajo se do knezoškofa krakovskega, s katerim sveta Stolica najlože obuje in kateremu pošilja svoto 25.000 K, se papež obrača na vse poljske škofo, da daje s tem darilom, ki ni v nobenem razmerju z resnimi potrebami

Poljakov, jasen dokaz čisto posebne ljubezni do Poljakov, ki jo goji namestnik Kristusov v svojem vzvišenem uboštvi, katero se v tem groznem času bolj jasno kaže, kakor kedaj poprej. Papeža bi kar največ zadovoljilo, če bi vsi avstrijski, nemški in ruski poljski škofje po bratsko zaprosili vse katoličane, da bi se združili v molitvi in z darovi s skupnim Očetom vseh vernikov.

Pismo konča z besedami: Sv. Oče prosi za vse iskreno ljubljene Poljake obilico pomoči iz nebes, kakor tudi bratsko darežljivost in podeljuje vsem onim, ki bodo z molitvijo in z darovi lajšali usodo ubogih Poljakov, z vso ljubeznijo svojega srca svoj posebni blagoslov.

Sv. Oče za mir.

„Information“ poroča: Predsednik Združenih držav Severne Amerike, Wilson, priznava, da je prejel iz Vatikana noto, v kateri se je sv. Oče izjavil, da je pripravljen skupno delovati s predsednikom Wilsonom, da se doseže mir. Wilson se je napram nekemu poročevalcu izjavil, da še ne more označiti svojega stališča glede papeževe note.

„Tagespost“ obsojena zavoljo obrekovanja.

Dne 13. t. m. se je vršila v Gradcu obravnava zoper odgovornega urednika graške „Tagespost“, g. Alfonza Castelliz, v tožbi, ki jo je dvignil zoper njega že lani mesca oktobra g. dr. Janko Brejc. Najpoprej je skušal zastopnik „Tagesposte“ zavleči zadevo z izjavo, da se hoče s tožiteljem pogajati za poravnavo. Ko pa iz tega nič ni bilo, se je stvar zopet zavlekla, ker je zastopnik „Tagesposte“ obolel in se je moral iti zdraviti na morje. Pri tretji obravnavi dne 13. t. m. zavlačevanje ni več uspelo, ker je sodišče odklonilo predlog, da se za dokaz resnice naj pripustijo priče poslanec Dobernig, urednik pri „Freie Stimmen“ Freisinger, učitelj Hornbogner v Velikoveu, „Stajerčev“ urednik Linhart in dr. Zechner, uradnik pri koroškem deželnem odboru, torej ljudje, s katerimi dr. J. Brejc nikdar ni imel kakih zvez. Zastopnik dr. Janko Brejca, dr. Eisler, je imenoval vse predloge kot zavlačevalni manevar.

„Tagespost“ je bila tožena, ker je v začetku septembra lanskega leta objavila pod naslovom „are-

del nekdanjega ruskega vladnega okrožja Kielce. Meja med našim in onim ozemljem na Ruskem-Poljskem, katerega so zasedli Nemci, je sledeča: na severu reka Pilica in okrožne meje Petrikova in Vieluna, na zahodu tvori mejo v obče tok reke Varte, dalje proti jugu železniška proga Varšava—Dunaj. Na severni strani od našega zasedenega ozemlja se razteza ozemlje Nemcev notri do bojne črte, to je do reke Visle in od tod dalje do črte Bobr—Narev, kjer se sedaj bijejo boji. Ta določena meja med avstrijskim in nemškim zasedenim ozemljem na Rusko-Poljskem nam je zagotovila med drugim tudi to, da se nabaja ozemlje Dombrova, kjer so bogati premogovniki, v naši oblasti, ki je istotako pod vojaško upravo.

Prva skrb uprave je bila, skrbeti za živež za prebivalstvo. Rusko prebivalstvo je sicer zasedeno ozemlje zapustilo, ko so je zasedle naše čete, a toda poljsko prebivalstvo je ostalo tamkaj. Potrkov n. pr., največje mesto v ozemlju, katerega smo zasedli, je nekak poljski Gradec, mesto, v katerem so nastanjeni penzionisti. Ti so večinoma poljske narodnosti in ni nihče zapustil mesta. Vendar je v vseh večjih krajih približno ena petina stanovanj prazna. V teh stanovanjih je sedaj nastanjeno vojaštvo, saj, so tudi že Rusi svoj čas slično postopali v Bukovini. Razlika je pa ta, da so bila vsa stanovanja, v katerih so bili nastanjeni ruski vojaki, zelo poškodovana, in onesnažena, dočim so Avstrijci prazna stanovanja še lepše uredili. Bila je nevarnost, da bi utegnili mestno prebivalstvo pokupiti vse zaloge živil na deželi. Da se to

prepreči, se je odredila prepoved izvoza živil z dežele v večja mesta. Osebito so se našle velikanske zaloge krompirja, katere se pa niso, kakor poprej za časa ruske vlade, uporabile za izdelovanje žganja, ampak so se uporabile za vojaštvo, ki je bilo na ta način delj časa preskrbljeno z živili.

Ko so se na ta način uredile najnujnejše potrebščine, je bila naloga uprave, urediti občine. Ni bilo nobenega povoda, da bi se bila spremenila temeljna načela uprave, na katera je bilo prebivalstvo že navajeno. Dočim igra pri nas občina kot samoupravna inštanca veliko ulogo, je v Rusiji to politična občina, ki sestoji iz več, včasih iz 16 do 17 občin, z lastno sodnijsko upravo. Na čelu vsake politične občine stoji župan, katerega potrdi uprava, takozvani „Vojt“, navadno mož, ki uživa pri svojih sodržavljanih veliko ugleda in čegar glas se vselej posluša. Ta „Vojt“ je moral okrožnemu poveljniku obljubiti s prisego, da bo izvrševal svojo službo „po pravici in zakonu.“ Več takih političnih občin tvori okrožje, kateremu načeluje c. kr. okrožni poveljnik, navadno višji štabni častnik ali general, kateremu je notranje ministrstvo pridjalo več uradnikov. Sodijsko službo opravljajo vojaške etapne sodne oblasti. Ker so ruske nošte prenehale uračovati, so se uvedle vojaške pošte.

Samoumevno se je takoj izreklo, da so enako-pravni vsi narodi in vsa veroizpovedanja. Judje so sicer morali pod rusko upravo plačevati letne šolske prispevke, toda svojih otrok niso smeli pošiljati v ja-

tacija srbskega prijatelja“ notico, v kateri je med drugim stalo: „Da je tudi zloglasnega razširjevalca panslavistične ideje na Koroškem, advokata dr. Brejca v Celovcu, zadela usoda, ker je bil kot srbski prijatelj aretiran. Če aretacija ni udarec v vodo, da se bo pokazalo; dr. Brejcu da se je dalo dovolj časa, da uniči kompromitujoča pisma. Dr. Breje, eden izmed najživahnejših voditeljev panslavističnega gibanja, da je že davno spadal pod ključ.“

Zastopnik „Tagespost“ je v dokaz resnice prinesel neki slovenski koledarček, češ, da je v njem neki panslavistični, veleizdajalski članek, ki da ga je spisal dr. Breje; nadalje je trdil, da sta „Slovenec“ in „Mir“ v balkanski vojni pisala srbofilno in da dr. Breje kot voditelj „slovenske krščansko-socialne stranke na Koroškem“ ni tega zabranil.

Zastopnik dr. Brejca je povdarjal, da so bili ti vsi „dokazi“ že od vojaškega sodišča natančno preiskani, da pa na njih ni našlo prav nič, ker je ustavilo postopanje zoper dr. Brejca. Konečno je dr. Eisler povdarjal, da so očitanja „Tagespost“ tem hujša, ker pripada tožitelj katoliški, eminentno patrijotični stranki in ker je vedno deloval v smislu te stranke.

Odgovorni urednik Castelliz je bil nato obsojen v smislu obtožbe v denarno globo 100 K. Tekom 14 dni po pravomočni sodbi se mora obsodbo z vroki vred objaviti na prvi strani „Tagespost.“ — Obe stranki ste vložili priziv, tožitelj zavoljo prenizko odmerjene kazni.

Kdaj bo Bolgarija stopila iz nepristranosti?

Dopisnik lista „Temps“ v Sofiji je imel pogovore s pomembnejšimi bolgarskimi politiki o zadržanju Bolgarije v sedanjem svetovnem vrvenju.

Ministrski predsednik Radoslavov je izjavil, da biv. slučaju, ako si tropsporazum izsili posest Dardanel, bila Bolgarija prisiljena, ravnati tako, da si obvaruje svoje interese. Vest, da bi bila Turčija Bolgariji predlagala, da ji v slučaju njene nepristranosti odstopi del Tracije, je neresnična. Ako bi se Bolgariji kedaj stavila taka ponudba, se ne sme prezreti, da ni Tracija (odrinško ozemlje), ampak Macedonija cilj bolgarskih želja. Poleg vsega tega pa mogočni tropsporazum pomoči majhne Bolgarije itak ne potrebuje. Vsekako je lahko mogoče, da Bolgarija ne bode mogla do konca sedanje vojske ostati nepristranska. Sedaj pa še primerni čas ni prišel, da bi Bolgarija spremenila svojo politično smer. Ministrski predsednik je nato posebno povdarjal, da se je o zadnjem bolgarsko-srbskem spopadu malo preveč razbojnal po svetu. Vlada, ki radi takih malovažnih dogodkov noče žrtvovati resnične koristi Bolgarije, tudi noče prevzeti za take dogodke nikake odgovornosti.

Bolgarski politik Genadiev je istotako izjavil, da je prepričan, da Bolgarija sedaj nima vzroka, začetni drugačno politiko. Tropsporazum zahteva zdaj od Bolgarije, naj se pridruži oni skupini velesil, katera jo je leta 1913 teptala s petami in jo oropala njenih pravic. Tedaj bi bil tropsporazum lahko preprečil poraz Bolgarije, a ni hotel. Sedaj zahteva tropsporazum, naj Bolgarija udari na Turčijo. Za to uslugo pa jamči tropsporazum le za to, da bi Bolgarija dobila samo le majhen del Tracije. Ako tropsporazum ne da trdnih zagotovil, da bo Srbija odstopila v pogodbi z l. 1912 Bolgariji priznana ozemlje in bo Grčija odstopila Bolgariji okraje Serres, Drama in Kavala, ne more nobena bolgarska vlada, bolgarsko ljudstvo prepričati, da je potrebno stopiti na stran Srbije, Grčije in tropsporazuma.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Maribor, 18. aprila.

Na karpatskem bojišču se zadnje dni ni zgodilo nič posebnega. V zahodnem de-

lne ljudske šole. Vse to je sedaj nehalo. Ruski jezik se v šolah ne uči. Učni jezik je poljščina, v višjih učnih zavodih je pa upeljana nemščina kot učni predmet. Slično je tudi glede cerkvenih razmer. Rimsko-katoliška duhovščina je tam ravno tako plačana iz javnih sredstev, kakor pri nas.

S pobiranjem zemljiškega davka se je že pričelo. Glede drugih davkov so pa težkoče, ker so Rusi vse uradne davčne pripomočke pred odhodom vestno uničili.

Kar se tiče cest, se mora reči, da so bile pod rusko upravo precej zanemarjene. Zamujeno moramo sedaj mi popraviti. Izdelal se je velikopotezni načrt za zgradbo cest, ki je že zahteval precejšnjih svot. Gradijo se nove ceste. Vsakemu okrožnemu poveljstvu je prideljen inženir za grajenje cest. Železniška proga Sosnovice—Ivangorod, ki je prišla pod avstrijsko upravo, se je tako preuredila, da odgovarja našim železnicam. Kakor znano, so ruski železniški tirni širši od naših, tako da naši železniški vozovi ne morejo uporabljati ruskih železniških prog.

Ko se je nehala zima, so nastale v zaseđenem ozemlju nove skrbi in nove naloge; treba je bilo že skrbeti, da se pomladanska setev redno opravi. Vsi kmetje so dobili brezplačno semena. Delavskih moči ni manjkalo, ker Rusi niso imeli toliko časa, da bi bili poklicali pod orožje letnik 1914. Večje število teh pa je vstopilo v našo poljsko legijo.

lu gozdovitih Karpatov (Lupka—Dukla) vlada večinoma mir. Rusi so v tem delu svoje napade ustavili, kar znači, da se naša poročila o velikanskih ruskih izgubah in brezuspešnosti njih napadov skladajo z resnico. Nekatera poročila celo pravijo, da se bo ruska armada v Karpatih začela iznova razvrščati, in sicer tako, da se bo sedanja ruska glavna bojna črta pomaknila za več kot deset kilometrov nazaj! Rusi v Karpatih niso mogli predreti naših vrst!

Precej srčiti boji so se vršili zadnji čas pri Užuoku ter v dolinah rek Stryj in Opor. Sovražnik je dobil v tem ozemlju nekaj ojačenj in napada z veliko silo.

V Bukovini se vršijo večji boji med rekama Prut in Dnjestr. Na avstrijski strani sodelujejo posebno uspešno tudi težki možnarji.

Ob Dunaju, na Rusko-Poljskem in ob Izhodni Prusiji nič posebnega.

Ruski car Nikolaj je odpotoval na bojišče.

Naši motorni možnarji v Bukovini.

Italijanski list „Secolo“ poroča iz Bukarešta: Rusi so v torek skušali prekoračiti reko Prut, a so doživeli hud poraz. Avstro-ogrsko artilerija je uničujoče delovala med ruskimi vrstami. Sodelovali so tudi dobroznani avstrijski motorni možnarji.

O tem boju piše madžarski list „Az Est“:

Po polnoči okrog 2. ure je sovražnik nenadoma napadel avstrijske postojanke med rekama Prut in Dnjestr. Naši so bili na ruski napad pripravljeni in so s protinapadom prizadeli sovražniku velike izgube. Ruski napad se je ponesrečil. Najprvo, ko se je pojavilo rusko gibanje, so pričeli sipati naši topovi ogenj na sovražnika, kmalu nato pa tudi strojne in infanterijske puške. Na bojni črti se je več kilometrov daleč več ur slišalo smrtno vpitje ubogih ranjencev.

Vsak dan 600 vlakov z ranjenci.

V pettedenski bitki v Karpatih je dosegla borba svoj višek v bojih, ki so se vršili ob velikonočnih praznikih. Ne more pa se še trditi, ali je ta del bitke za se že končan ali je bil le začetek nove velikanske borbe, ki se bo bila prihodnje dni. A eno se da že danes z vso gotovostjo dognati: Bitka ob Velikinoči je bila ena največjih vojnih dogodkov v sedanji vojski z Rusi.

Dva milijona vojakov si je stalo nasproti, to je število, ki daleč presega število bojevnikov v vojnah svetovne zgodovine. Bitka pri Lipskem, kakor tudi velike bitke v Izhodni Aziji, ki veljajo kot moderne odločilne borbe največjega obsega, so v primeri s sedanjo karpatsko bitko le male praske. Celotne izgube omenjenih bitk so znašale komaj toliko, kot izgube enega dne v sedanji krvavi karpatski veliki borbi.

Velika središča ruske armade, ozemlja pri mestih Jaslo, Krosno, Sambor, Stryj in Lvov so bila še pred kratkim dika in ponos ruskega armadnega vodstva, zadnje tedne pa je to ozemlje in mesta na njem podobno žalostni sliki velikanske vojaške bolnišnice. V krajih, kjer je pred tedni, kakor so pripovedovali avstrijski zrakoplovci, bila vsaka cesta polna čilih vojaških čet, ki so marširale polne vojnega navdušenja in od nog do glave oborožene na karpatsko bojno črto se bojevati za carja in svojo domovino, tam je danes vse polno vozov obloženih s stotisočiranjnih hrabrih vojakov, ki so noč in dan napadali avstrijske postojanke. Do 600 vlakov vozina dan z bojiščavosrednjo Rusijo. In ti vlaki so obloženi skoro s samimi ranjenci. Armadno vodstvo ima grozno velike težave, da vse to v redu oskrbi in vsaj za silo postreže nesrečnim bojevnikom. Železnica, ki je v Galiciji sicer pod zelo strogim ruskim vojaškim nadzorstvom, skoro ne more spraviti vsaj toliko ranjencev proč, da bi se napravil prostor drugim, ki jih dan za dnevom privražajo s prve bojne črte. Spravljanje vojnih potrebščin za armado in dopošiljanje rezerv je radi tega zelo otežkočeno. K temu pa se še pridružuje težavno gališko gorsko ozemlje s slabimi cestami. Konečno pride kot veliko napotje v poštev tudi slabo, divje zimsko vreme, ki uniči neštivilno ranjencev, izmučenih in bolnih vojakov, katerim se ni moglo pravočasno dati pomoči.

Z bojišča dohajajo poročila, da je razpoloženje ruskih čet na nekaterih mestih bojne črte naravnost brezupno. Ruski divizionar poroča svojemu korne-mu poveljniku: „Infanterija moje divizije je že tretjkrat padla.“ Drugo rusko poročilo, ki so ga dobili naši v roke, se glasi: „Avstrijci streljajo s tako silo, da bi mi, ako bi jim hoteli le količkaj primerno odgovarjati, v pol uri izstrelili vso svojo zalogo streliva.“ Na ruski strani spoznavamo brezupnost naših napadov na avstrijske postojanke, pripoveduje ujeti ruski častnik, „a vsako dokazovanje je pri nas brezuspešno. Naši vojskovodje poznajo položaj naših postojank samo z zemljevida. Ruski častnik, ki pošilja raporte, v katerih opisuje naš položaj, kakoršen je v resnici, se takoj odstavi od poveljstva. Armadno vodstvo namreč ne štedi nikake žrtve, ampak hoče za vsako ceno izvršiti svojo nalogo. Jaz sem v dosedanjih bojih vodil svojo četo čisto po svoje in sem vam, dasiravno sem izgubil v sedmih mesecih samo 6 mož, prizadjal najmanj stokrat večje izgube. Pameten in samostojno misleč ruski častnik uživa svobodo in ravna po svoje. Ko pa sem bil prideljen s svojo četo k

svojemu polku, pa sem moral naskakovati trdne avstrijske postojanke kakor brez glave in sem takoj v prvem naskoku izgubil 60 mož. Srce se mi krči pri spominu na ta nesrečni dan. Ljubše bi mi bilo, da bi sam padel, a bi moji junaški vojaki živeli. Vsak mož mi je ljubši, kot deset križcev reda sv. Jurija.“

Rusi že torej sami priznavajo, da bodo v Karpatih silno izkrvaveli.

Nikolaj Nikolajevič v Lvovu.

Berolinski „Nationalzeitung“ se poroča z ruske meje: V Galiciji je uničenih veliko število samostanov. Katoličane kakor tudi protestante nadleguje ruska pravoslavna duhovščina na vse mogoče načine. Pred nekaj dnevi je ruski veliki knez in vrhovni armadni poveljnik Nikolaj Nikolajevič došel v Lvov, kjer so ga sprejeli ruske oblasti z velikimi častmi. Veliki knez, ki napravlja utis zelo izmučenega moža, je bil obdan od velikega kozaškega oddelka in še od mnogih visokih častnikov. Vozil se je po mestu in je nadzoroval ruske oblasti. Grofu Bobrinskemu, ki je upravitelj zasedenega gališkega ozemlja, je izrekel veliki knez za njegovo „velikansko“ delo v interesu Rusov svoje priznanje. Mestno prebivalstvo je sprejelo obisk velikega kneza zelo hladno. Sicer je pa tudi policija in vojaštvo poskrbelo za obsežne varnostne odredbe. Sumljive osebe so morale tačas, ko se je vozil veliki knez po ulicah, ostati v svojih stanovanjih in le malokaterim je bila dana priložnost, videti v Rusiji vsemogočnega moža. Nikolaj Nikolajevič je kazal za časa svojega bivanja v Lvovu neko čudno bojazen, sprejeti deputacije, ki so večinoma morale oditi, ne da bi se mu mogle pokloniti. Še tisto noč se je odpeljal proti Przemyslu, da si ogleda porušeno trdnjavo.

V Przemyslu se je sklenilo, v kaki meri se naj mesto zopet utrdi. Za bližnji čas se pričakuje še tudi obisk carja v Lvovu, toda veliko vprašanje je, če si bo sploh upal priti v Lvov. Borba v Karpatih je Russe tako močno presunila, da ni nikjer opaziti poprej tako velikega upanja na zmago. V nekaterih manjših galiških mestih so napravili Rusi poskus ustanoviti čete za obrambo dežele, toda brez vsakega najmanjšega uspeha. Na ukaz ruskega notranjega ministristva so dobila gališka mesta in nekateri večji kraji že ruska imena. Rusko uradništvo ima v rokah vso moč in postopa zelo samooblastno. Vedno bolj se dozdeva, kakor da bi ruski uradniki dobro vedeli, da bo njihova doba v Galiciji prav kmalu potekla, vsled česar izsesavajo, kolikor le mogoče, že itak revno deželo.

Število borilcev.

List „Journal de Geneve“ piše: Začetkom vojne je štela angleška vojska 4 divizije. Začetkom leta 1915 pa se je borilo že 10 divizij v fronti. Ta vojska se ne prestando ojačuje. Koncem aprila bo štela angleška vojska 700.000 mož, upati pa je, da se bo to število s sedaj še vezbajočimi se novinci spopolnilo na 800.000 mož. Moči zaveznikov so po novejšem računu sledeče: Anglija 1.700.000 (?), Rusija 7.000.000, Francija in kolonije 3.800.000, Belgija, Srbija in angleške kolonije 500.000, skupaj torej okroglo 13.000.000 mož. — Temu nasproti postavi v tem trenutku Avstro-Ogrska 4.500.000, Nemčija 5.700.000 mož, k čemur se mora prišteti še turške moči. Čeprav se ne ve nič natančnega o turških močeh, se jih lahko cenja na 1.500.000 mož. Razmerje med zavezniškimi močmi in močmi tripelentente je toraj sledeče: 11.700 mož proti 13.000.000 mož. Vendar ne odločuje količina, kakor piše list, marveč kakovost vojaštva.

Borba v zraku.

V noči od 15. na 16. aprila so nemški mornariški zrakoplovi ob angleški južno-izhodni obali več utrjenih krajev uspešno obmetovali z bombami. Zrakoplovi so bili večinoma Zeppelinovega ustroja. Angleži so zrakoplove silno obstreljevali. Kakor je posneti iz angleških poročil, nemške bombe niso napravile na Angleškem posebne škode. Ranjene so le nekatere osebe. Strah pa, ki so ga povzročili Zeppelinovci na Angleškem, je izredno velik.

Tudi francoski in angleški zrakoplovci ne mirujejo, temveč so dne 15. in 16. aprila pripluli nad nemško ozemlje. Dne 15. t. m. so francoski zrakoplovci vrgli 5 bomb na železniški kolodvor v Haltingenu na Badenskem. Škoda je majhna, ena oseba lahko ranjena. Hujši je bil učinek sovražnih bomb v mestu Freiburg. Ubitih je 8, težko ranjenih 8, lahko poškodovanih pa 6 oseb. Dne 16. aprila je francoski zrakoplovec priplul nad nemško smodnišnico v Rotweilu. Tovarna in zaloge smodnika niso bile zadete, ubiti sta dve, težko ranjena ena oseba. Škoda je majhna. Nemci so francoski zrakoplov zadeli z dobromerjenim strelom, nakar je odplul proti Franciji.

Dne 17. aprila je priplul francoski zrakoplov po noči nad mesto Strassburg in je vrgel več bomb. Škoda, ki jo je povzročil, je malenkostna, ranjenih pa je bilo več civilnih oseb.

Dne 16. aprila pa je nek nemški zrakoplovec metal bombe na Calais in potem odplul nad Greenwich pri Londonu, kjer je tudi vrgel nekaj bomb. Istega dne se je nemški „golob“ prikazal nad francoskim mestom Amiens in vrgel več bomb, ki so ubile 11 oseb.

Nemško-francosko bojišče.

Trosporazum v slabem položaju.

Curih, 16. aprila.

List „Neue Züricher Nachrichten“ piše: Če vsa znamenja ne varajo, je vojna vkljub vsem nasprotnim trditvam že prekoračila vrhunec. Trosporazum se nahaja pred izgubljeno igro. Tri dejstva označujejo položaj: popolnoma izjalovljena nova ofenziva Francozov med Mozo in Mozelo, ustavljenje obstreljevanja dardanelskih utrd in ustavljeno rusko prodiranje v Karpatih. Drug se zanaša in upa na drugega. Nobeden pa ni v stanju izpolniti nadi, katere se stavijo vanj. Položaj na morju ni za Angleže zdaj ni ti za las boljši, kakor je bil pred meseci. Gospodarski položaj Avstrije in Nemčije je neomajjan. V Rusiji in v Franciji se kažejo znaki razpada in le samo Anglija je še gospodarsko krepka. O kakih zmagi trosporazuma se resno ne more več govoriti.

Francoske goljufije.

Lionski list „Nouvelliste“ poroča, da je bil uradniški tajnik vojaškega taborišča v Marzejlu na Francoskem, neki Goupil, aretiran. Goupil je dobil od vojaškega zalagatelja, ki je pošiljal armadi različno blago in mu je dal Goupil prečnost pred drugimi, podkupnine 20.000 frankov. Goupil svoj čin priznava. Zaprlji so dva civilista; pričakuje pa se, da bodo zaprlji še več sumljivih oseb.

Boj za Dardanele.

Kakor poročajo iz Dardanel, se je dne 14. aprila po noči poizkušalo nekaj sovražnih torpedovk v varstvu teme približati uhođu v morske ožine, a so se umaknile takoj, ko so začele nanje streljati turške baterije.

Dan za dnem prihajajo velike mase turških čet na galipolski polotok. Posebno v Kilid-Bar prevažajo težke topove iz carigrajskih utrd in Dardanele. Dospelo je tudi veliko število nemških letal, ki obstreljujejo zavezniško brodogradnjo. Zavezniške vojne ladje pa vsak dan bombardirajo turške postojanke.

Turki so v dardanelski ožini izhodno od utrdbe Karamlik-Liman potopili angleški podmorski čoln „E 15.“ Moštvo potopljenega čolna je štel 31 glav. Rešilo se je 20 mož in 3 častniki, katere so Turki ujeli. Med ujetimi se nahaja tudi angleški podkonzul dardanelskega okraja.

Ruska armada za Dardanele.

Petrograđ, 16. aprila.

V okraju Odesa je Rusija zbrala 120.000 mož, katere namerava poslati proti Dardanelam. Kar se tiče kakovosti teh čet, se mora reči, da so manj vredne. Komaj polovica jih je rednih čet, ostali so pa komaj deški dobi odrasli fantje.

Vrednost dobitkov loterije „Slovenske Straže“ 20.000 K Naberite tudi pri svojih znancih denar za srečke in pošljite takoj denar z naročilom „Slovenski Straži“ v Ljubljano!

Raznoterosti.

Smrt papeževga brata. V mestecu Pegli na Italijanskem je dne 11. aprila umrl grof Giulio della Chiesa, brat sv. Očeta Benedikta XV. Umrli brat je kakor brat Giovanni, ki stanuje v Rimu kot vpokojeni mornariški admiral, služil v italijanski vojni mornarici. Giulio je bil poprej linijski kapitan, a je šel že kmalu v pokoj in se je stalno naselil v mestu Pegli. Svojega brata, papeža Benedikta XV., je videl zadnjikrat, ko se je vršilo kronanje. Sv. Oče je dne 12. aprila radi smrti svojega brata odpovedal vse sprejeme.

Vatikanski služabniki sprejeli papežev blagoslov. Dne 11. aprila so se zbrali vsi nižji uradniki in služabniki vatikanske palače s svojimi družinami v Rafaelovi dvorani, da sprejmejo papežev blagoslov. Navzočih je bilo blizu 1000 oseb, med njimi člani vatikanske častne straže in samo 35 duhovnikov. Ko je sv. Oče pri oknu opazil vatikanskega hišnega dvornega mojstra Puccinellija, kateri je že delj časa bolan, je šel po stopnicah v višje nadstropje ter mu je v stanovanju napravil obisk.

Italijanska katoliška mladina je zborovala dne 11. aprila v mestu Pisa. Kardinal Maffi je govoril o dolžnosti učeče se mladine. Povdarjal je, da je mladina dandanes dolžna zapustiti svojo učno sobo in praktično sodelovati pri krščansko-socialnem delu. V tem delu je edina rešitev ljudstva.

Prepričano bogotajstvo (ateizem) je nemogoče, ker se nihče ni dokazal, da ni Boga. Tudi tistim, ki odkrito izjavljajo, da so ateisti, se vedno vsiljuje misel na starega Boga, posebno pa njih dejansko življenje kljub nasprotnemu zatrjevanju kaže več ali manj sledov vere v osebnega Boga. Tako pripoveduje Fr. Coppee v knjigi „La bonne souffrance“ o možu, ki je svojo čarovitost posvetil temu, da bi ljudem izruval vero iz srca. Po več letih mu za smrt

zboji ljubljena hčerka. Ob njeni postelji močni bogotajec sklene roke v molitev: O Bog, pomagaj mi! Ti jo reši! Francis Coppe pravi, da so ateisti otroci, ki se igrajo ob vhođu v jamo, katere globine ne poznajo: tekajo noter in vun in jo nekoliko preiskujejo, pa vedno tako, da dnevne svetlobe ne izgube popolnoma izpred oči, tako da še vedno lahko pridejo poje stariši in prijatelji. Tako tudi bogotajec še vedno živi od luči krščanstva in naravne vere, jvedno še ohrani blagodejni stik s tistimi, ki žive v polni svetlobi vere. Zakaj kaj bi bilo, če bi naenkrat ne mogel iz votline nazaj! Kakšna tema razbrzdanega poželenja in neukročenih strasti!

✓ **Naročnikom „Voditelja“** naznanjamo, da bo 2. zvezek lista izšel še le v začetku mesca majnika, ker papirnica ni mogla še poslati že davno naročenega papirja. — Uredništvo in upravništvo.

Dunajski otroci za šulferajnske šole. Dunajski mestni svet je sklenil, da bo odposlal 250 ubogih, na Dunaj pristojnih, slabotnih otrok, ki imajo na svojem telesu razne odprte rane, v kraje, kjer ima nemški šulferajn svoje naselbine. Mestni svet bo dal v to svrhu 10.000 K podpor. —

Ogrski državni zbor je sklican za danes podeljek, dne 19. aprila, h kratkemu zasedanju. Finančni minister bo predložil pet predlogov. Najvažnejši izmed vseh je predlog glede podaljšanja finančne pogodbe med Ogrsko, Hrvaško, Slavonijo in Dalmacijo. S 1. junijem namreč poteče ta pogodba. Nameravajo jo podaljšati do dne 1. junija 1916. Opozicijski poslanci nameravajo v državnem zboru spraviti v razgovor zadevo o znanih goljufijah pri vojaški dobavi. Poslanci, ki so kot vojaki služili na fronti, bodo iz lastne izkušnje govorili o brezvestnih podjetjih vojaških zalagateljev.

Kronanje japonskega cesarja se bo vršilo letos dne 10. novembra v mestu Kioto.

Stotnik Fr. Lenart od 17. pešpolka piše dne 27. marca g. nadžupniku Ivanu Lenart v Šmartnem pri Slovenjgradu: „Z našimi hrabrimi slovenskimi fanti nam gre zmiraj dobro. Veselje je gledati, kako se vedno z zaničevanjem smrti bojujejo.“ — Stotnik Lenart je bil že enkrat v Galiciji ranjen, a ko je ozdravil, je zopet pohitel na bojišče.

Ruski velikonočni pozdrav nadvojvodi Jožefu. Slikar L. Kando, ki se je dne 14. t. m. vrnil iz vojne stana nadvojvode Jožefa, je pripovedoval sledečo zanimivo dogodbo: Koncem Velikega tedna so poslali Rusi častnika z zavezanimi očmi v avstrijski vojni stan nadvojvode Jožefa. Ruski odposlanik je prinesel v košarici za nadvojvodo Jožefa od ruskega poveljnika razna velikonočna darila, katerim je bilo pridjano pismo, v katerem želi ruski poveljnik avstrijskemu armadnemu poveljniku, ki se bori posebno hrabro, in viteški armadi vesele velikonočne praznike.

* **Nesrečna Poljska.** Kakšna nesreča je zadela Poljsko, v kateri divja že osem mesecev neprestano vojska, o tem beremo v časopisu „Nova Reforma“ sledeče: Dežela Poljakov v vsej svoji obsežnosti, od Karpatov pa do izhodno-pruske meje, služi milijonskim armadam kot bojno polje. Posejana je z razvalinami, raztrgana od strelskih jarkov, razkopana od granat, polna kadečih se pogorišč in svežih grobov. Milje daleč se gre lahko, ne da bi se srečalo žive duše, tako ob Dunajcu, Visli, Sanu, tam, kjer je bilo prej cvetoče življenje in je oblagodarjeno ljudstvo imelo na gosto svoja selišča. Vasi in cvetoče naselbine so izginile. D v a n a j s t m i l i j o n o v P o l j a k o v j e o b u b o ž a n i h, nekaj milijonov od teh umira gladi in mraza... Ne samo to, da smo vse izgubili, temveč, ne da bi mogli pomagati, moramo gledati, da umirajo dan na dan naši otroci od gladi in mraza, da nore matere obupajo, ker nimajo ničesar, da bi napolnile usta svojih otrok. Tisoči našega ljudstva nimajo drugih pribežališč, kot zemeljske jame in gozde in skorjo dreves za hrano.

* **Obsojen ruski ujetnik.** „Danziger Zeitung“ poroča: Te dni je bila pred vojnim sodiščem v Danzigu (na Nemškem) obravnava proti ruskemu ujetniku Osipoviču. Osipovič je pisal svoji ženi pismo, ki se je končalo z besedami: „Žena, spominjaj se citrone, ki sem Ti jo pokazal.“ Te besede so vzbudile pozornost cenzorjev in preiskava je dognala, da je Osipovič napisal tri strani svojega pisma s citronovim sokom, česar na prvi pogled ni bilo mogoče opaziti. V pismu, pisanem s citronovim sokom, je javil svoji ženi, da je bil ujet 31. avgusta pri Tilzitu v Izhodni Prusiji. Nemci ravnaajo z ujetniki slabo, dajejo jim malo hrane: ujetniki dobivajo samo pol funta kruha za ves dan, meso vsak četrty dan, delati pa morajo pri kanalu. Vojna z Nemčijo se v kratkem konča, ker bo Nemece prisilila lakota, da sklenejo mir. Že dva tedna pošiljajo Nemci čete v Königsberg. Tako je pisal Osipovič, dočim so drugi ujetniki izpovedali, da dobivajo meso vsak dan in da imajo kruha zadosti. Sodišče je obsodilo Osipoviča na dve leti ječe.

Čigav si, tistega kruh jej! Kakor poroča list „Berliner Tageblatt“, je na Türinškem v Nemčiji me-

stece Ruhla, ki ne ve prav za prav, čigavo je. Pripada namreč dvema gospodarjema. Polovica pripada kneževini saško-koburško-gotski, a druga polovica pa velikemu vojvodstvu saško-weimarskemu. Ko se je uvedel enotni „vojni kruh“, so se začele v mestu težave. Začelo se je misliti na to, da bi se v vsem mestu uvedel enotni kruh, toda stvar z ozirom na dvojno „državno“ pripadnost vlemožnih gospodov meščanov ni šla tako gladko, kakor je bilo želeto. Posvetovali so se sem in tja in končno so sklenili, naj se stvar uredi po državni pripadnosti. Tako ima in je zdaj polovica prebivalcev gotajski vojni kruh, druga, weimarska polovica mesteca, pa sme kupovati in jesti edino le weimarski vojni kruh.

Kako se piše ujeti przemyslski posadki. Dunajska posredovalna pisarna za vojne ujetnike (Jasomirgottstrasse št. 6) se je obrnila v Petrograđ s prošnjo, da naj ruski Rudeči križ stori vse potrebno, da bi mogli sorodniki z ujetjo posadko stopiti čimprej v pisemsko zvezo. Priporoča se, da se na dopisnice, ki so namenjene za ujetjo przemyslsko posadko, napiše na vidnem mestu pripombo: „Przemyslska posadka“, ali „Garnison de Przemysl.“ Te dopisnice se bodo v Avstriji pri uradnem pregledovanju takoj odpisale, da bodo čimprej došle na svoje mesto. Isto se bo zgodilo tudi na Ruskem. Da se preprečijo slučajne pomote, se omenja, da se dopisnice le tedaj takoj odpošljejo, ako so naslovi popolnoma pravilno pisani.

Sila novega razstreliva. O novem razstrelivu, ki ga rabi francosko topništvo in o katerem so listi zadnji čas mnogo pisali, so se dognale sledeče podrobnosti: Za tvarino novega razstreliva se imajo zahvaliti Turpinu, znanemu iznajditelju melinita, ter je s poslednjim celo v ozkem sorodstvu. Niso vse granate napolnjene z novim razstrelivom, ampak v vsakem zaboju imajo baje le nekatere granate novi naboj, to je: turpinit. Novo strelivo se je prvičkrat rabilo v bitki pri Nancyju. Na telesih mrličev ni bilo zapaziti nikakšnega znamenja ran; samo to se je videlo, da so bili v obrazih črni. Raztelesenje teh mrličev je dognalo, da kri ni bila zastrupljena. Poskušnja na čredi ovac je pokazala, da so živali, ki so bile zadete, poginile vsled raztrganja žil v notranjosti telesa.

Najstarejši avstrijski vojak umrl. V mestu Kološ na Sedmograškem je dne 14. t. m. umrl najstarejši avstrijski vojak, huzarski podpolkovnik Horvat v 102. letu svoje starosti.

Srečni peki. Trije ljubljanski peki, ki delajo v pekarni g. Schreyja, so zadeli v razredni loteriji — dobili bodo 5000 K. Ves dan so veselja kar poskakovali. Eden teh pekov je Čeh, drugi Hrvat, tretji pa je Slovenec iz Dolenjskega. V teh težkih časih jim pač vsakdo privošči to srečo.

* **Vojaške tujke.** Beseda rekrut izvira iz francoske besede recrue, ki znači naraščaj. Granatnik je bil oni, ki je metal ročne granate. Beseda granata prihaja iz latinske granum, zrno, ker je bila to krogla, napolnjena z zrnji smodnika. Pionir prihaja iz francoske besede pion, kar znači pešca. Huzar je madžarsko dvajseti, ker je ogrski kralj Matija Korvin ukazal, da mora biti vsaki dvajseti vojak jezdec. Dragonci so srednjeveški dragonarji, ki so imeli na kopju praporček z zmajem. Hulan pomeni tatarsko mladenič. Kirazirji so imenovani po francoskem cuirasse. Cuir je koža in kiras je bil prvotno oklep iz kože.

* **Race rešile angleško ladjo.** V pismu, ki ga je pisal neki angleški mornar svoji rodbini, omenja ta čudni način, s kakršnim so ušli nemškemu podmorskemu čolnu. Ladjo, na kateri je bil, — bila je skoro gotovo pomožna križarka, kajti govori o topovih, — so vsak dan spremljale race, ki so čakale na kuhinjske odpadke. Popoldne so se vedno umirile, kakor bi se hotele po obedu nekoliko odpočiti. Nekega dne so opazili mornarji, da so bile race v času, ko so bile sicer vedno mirne, nenavadno nemirne in prestrašene. Začele so frčati v smeri, kjer je neka stvar vzbujala njihovo posebno radovednost. Mornarji so pričeli stvar zasledovati ter zagledali periskop podmorskega čolna. Nato se je ladja rešila.

Dober odgovor. List „Salzburger Chronik“ poroča: Pretečeni teden se je v Monakovem na Bavarskem v vozu cestne železnice nahajal tudi vojak, kateremu je manjkala roka. V voz sta vstopili dve fino oblečeni gospici. Ena od teh je, opazivši vojaka, vskliknila: „To je zopet eden, katerega bomo morali vzdrževati.“ Vojak je postal v obraz rudeč in je po presledku rekel: „Eno roko sem daroval cesarju, druga pa spada Vam.“ In predno se je gospica prav zavedla, je že dobila od užaljenega vojaka dobro prisoljeno zausnico kot edino pravilni odgovor na svojo opazko.

Sleparska ruska kneginja. Čez Kodanj poroča: V Petrograđu so te dni aretirali neko sleparko, hčerko nekega kolonijalnega trgovca. Podobna je nekoliko neki ruski veliki kneginji, kar uporablja za svoje sleparije. Ker deluje več velikih kneginj sedaj kot usmiljene sestre, se je sleparka oblekla v tako obleko ter se v izvoščku peljala na kolodvor Aleksandrovska v bližini Petrograda. Tu je pustila poklicati štacijskega predstojnika, češ, da hoče neka „visoko stoječa dama“ z njim govoriti. Predstojnik je prišel ter jo med mnogimi pokloni vprašal, če želi morda poseben vlak. To je sicer „dama“ odklonila, a prosila je za poseben voz do Gačine. Ko se je dama odpeljala, je štacijski predstojnik brzojavil vsem dru-

gim postajenačelnikom, da so jo sprejeli s primernimi častmi. V Gačinu so pustolovko sprejeli z vsemi častmi in jo odpeljali v carske departemente. Izjavila je, da namerava pregledati lazarete, kamor so jo tudi peljali. Tudi tamkaj so ji napravili sija'en sprejem. Ravnokar je pričela „velika kneginja“ revdirati bolnišnično blagajno in milodare, ko jo je dohitela roka usode. Pojavil se je slučajno carjev pobočnik, polkovnik Mordvikov, ki je razkrinkal sleparko. Zenska je rabila vse mogoče izgovore, a so jo kljub temu aretirali.

Zaradi prepovedane igre kaznovane Dunajčanke. Meseca januarja je dunajska policija zasačila v neki dunajski kavarni večje število Dunajčank, ki so igrale neko prepovedano igro. Dotične gospe so bile iz boljših in premožnejših krogov. Policija je zaplenila znesek 121 K, katerega je našla na mizah, kjer se je igralo. Na ovadbo policije so se morale dotične gospe, 18 po številu, dne 15. t. m. zagovarjati pred dunajskim kazenskim sodiščem. Po končani obravnavi, ki je vzbudila v teh resnih časih na Dunaju veliko pozornost, je obsodilo sodišče 15 Dunajčank, ki so fajile krivdo, vsako z globo po 100 kron, eno obtoženko pa, ki je priznala krivdo, z globo 50 K, tri gospe, kakor tudi soobtoženi kavarnar in nakararji, so pa bili oproščeni.

Ogrska pripovedka o vzroku vojne. List „Pesti Naplo“ prinaša kot posebno zanimivo črtico pripovedko, ki se širi po severnem Ogrskem med ogrskimi kmeti. Sotrudnik navedenega lista jo je slišal še sam v neki vasi. Razgovor med dvema kmetoma, sedaj vojakoma, je bil ta-le: Veš ti, zakaj je nastala ta vojna? — Pravijo, da radi Srbov, odvrne drugi. — Ali kako radi Srbov, naš kralj bi se z njimi sploh ne spustil v razgovor. Srbi so se samo umešali v vojno, da bodo skupaj z Rusi. Ali vsega je kriv ruski car. Čul sem jaz to tam gori. — Pa kaj si slišal, vpraša drugi z velikim zanimanjem. — To se je zgodilo tako, začne pripovedovati ogrski baka: Ruski car je prišel nekoč obiskat našega kralja na Dunaj. Naš kralj je pokazal Rusu svoj krasen dvor, ali ruski car je rekel: Pa, kaj mi kažeš to? Pri meni, v moji državi stanuje v taki hiši okrajni predstojnik. Ako hočeš videti, kaj je carski dvor, priidi pogledat mojo palačo v Petrogradu. Tam so sobe iz samega blata. Naš kralj je bil jako radoveden, kakšna je ta palača, in nekega dne je odpotoval, da si jo ogleda. In gledal je naš kralj carjevo palačo in rekel: Zakaj si me pa klical sem, da mi kaj takega pokažeš? Da, vse to je lepo, ali ti bi gledal, ako bi videl mojo palačo v Budimu! Tvoj dvorec se skriva pred njo. Ruski car se je razsrdil, dal vpreči konje in se je peljal v Budim. Došel je v Budavar, začudil se in gledal. Končno je rekel: Lepo je vse to, krasen dvorec, kakor da je padel iz nebes. Daj mi ga in jaz ti dam v zameno šest dvorcev v svojem carstvu. Kaj, jaz ti naj dam ta-le dvor? se je začudil naš kralj. Da, ti, je odvrnil hitro Rus. Ako hočeš, daj, ako ne, pridejo moji kozaki pit vođa iz Dunava. Ne bojim se, je odvrnil naš kralj, kajti dokler je Ogrov, bodo tudi Budavari in nikdo me ne prisili, da bi zamenjal ta dvorec s tvojimi šestimi. Ruski car se je razsrdil in odšel, nabral vojsko in jo poslal na Ogrsko, da vzame Budavar. Ali ni mogel niti dospeti do Košic, ker mu je naš kralj poslal nasproti svoje vojske. — Ko je vojak to pripovedoval, se je zbralo okoli njega polno vaščanov. In vsi so pritrjevali: tako je. Le jeden se je hotel nekaj zasmejati in ugovarjati: slabo bi se mu bilo godilo, da se ni hitro odstranil.

Meso v apnu. Gospodar velikega posestva piše, da se drži posoljeno in prekajeno meso prav dobro v stolčnem suhem apnu. V Belgiji je navada, da puščajo svinjino po štiri tedne v posoly (salamuri), potem jo obesijo na zračnem kraju, dokler se ne posuši in ko je suha, jo položijo v zaboje ali sode z apnom. Naredi se tako: Žgano belo apno se ovlaži nekoliko, da razpade v suh prah. Tega prahu denejo za dva prsta visoko na dno, položijo vanj vrsto kosov mesa, ki pa se ne smejo dotikati, potem pride za 10 cm apna, zopet meso in apno in na vrhu apno. Meso v apnu se drži leta in leta, bodisi da je samo posoljeno, ali prekajeno. Jemlje se po kosu iz apna, umije in odgrgne, meso nima nobenega okusa po apnu.

Krmljenje kokoši v vojnem času. Po določilih c. kr. poljedelskega ministrstva, z dne 5. januarja t. l. je prepovedano krmljenje z žitom, ki se lahko porabi za moko, bodisi celo ali zdrobljeno. Ker pa živali potrebujejo živeža, treba je za nadomestilo poiskati drugih tehničnih krmil. Za kokoši se posebno priporočajo zmlate ali stolčene kosti, rudeča detelja (Lucerna ali esparseta), koprive, krompirjevi olupki, malo zdrobljene koruze ali drugega slabega žita. Za eno kokoš zadostuje naslednja množina: 10 g zmlatih kosti, 40 g detelje, 30 g koprivnega lista, 20 g krompirjevih olupkov za jutraj in 3 g žita za zvečer, to je skupaj 13 dkg, ali za 2 kokoši ¼ kg. Posušena detelja in koprive se zrežejo v približno 1 cm dolge rezance. Zvečer jih poparimo in jutraj zmešamo še z zmlatimi kostmi in krompirjevimi olupki. Tudi zdrobljene jajčje lupine in stolčeno oglje lahko vsak dan še pridamo. Nikdar ne smejo kokoši stradati sveže vode. Ko homo dajali kuretini zeleno krmo, porabili bomo trikrat toliko. Mesto detelje dajejo tudi seneni zdrob, in mesto kopriv kurja čevca, regrat, bukovno in brezovo listje. Na zgoraj navedeno krmo se kokoši kmalu privadijo, ker je lahko prebavljiva in vsebuje pri-

bližno 13.4 g beljakovine, 5.9 g maščobe in 41.5 g ogljikovih vodikov ter stane na dan, če je detelja po 14 K in koruza po 28 K 100 kg, za eno kokoš 1.4 v; drugi odpadki, ki jih dajemo, so itak zastojni. Tudi kokoši se bodo morale v vojnem času privaditi na to vojno hrano.

Pivovarji jemljejo ljudstvu kruh in izpremenijo kruh v strup, je pisal že pred leti učeni mož. Zdaj dokazuje drugi učeni mož, da ima ječmenov kruh ali ječmen v kruhu za 40% več redilnih vrednosti, kakor pivo, kajti iz 100 kg ječmena, ki se porabi za pivo, dobivamo samo 28.2 kg redilnih snovi, in sicer 23 kg v pivu (z alkoholom vred) in 5.2 kg v mesu in masti živali, ki so se krmile z malcem. Ječmenov kruh ima 63.7% redilne vrednosti, otrobi kot krma prinesejo 4.3%. Vlada bi morala prepovedati pridelovanje ječmena za pivo, kajti kar je redilnega v njem, dobiš petkrat ceneje v kruhu in koliko prostora bi ostalo za pšenico in rž, ako bi ne bilo več treba ječmena za pivo. In škoda, ki jo povzroča alkohol v pivu, bi bila odpravljena.

Za „Slovensko Stražo“ nam je postal g. Filip Oštir, iranc škan v Klanjcu na Hrvaškem venko številno obrabljenih poštnih znamk. Hvala lepa!

Kupujte srečke Slovenske Straže! Skrajni čas je, da se po vseh slovenskih krajih razvije najživahnejše kupovanje srečk Slovenske Straže v Ljubljani. Zrebanje je že maja mesca. Ker velja srečka samo 1 K, naj bi v vsakem kraju plemeniti možje takoj opozarjali ljudstvo na namen tega podjetja Slov. Straže, ki bo čisti dobiček dala v korist ubogim otrokom, sirotam in vdovam padlih vojakov in invalidom. Treba je hitrega dela, da bo uspeh časten za nas vse! — Kdor si naroči srečko po pošti v prodajalni Cirilove tiskarne v Mariboru, naj priloži za pošljatev 20 vln. v znamkah.

Sv. Benedikt v Slov. gor. Kruta smrt, ki ima letos na bojnem polju tako obilno žetev, tudi ne prizanaša doma ostalom. Antonija Gomzer, članica Marijine družbe, še komaj 23 let stara, je morala v evetu svoje mladosti zapustiti ta svet. Čez dve leti bolna, je vdana v božjo voljo prenašala hude bolečine. Večkrat sprevidena s sv. zakramenti se je lepo poslovila od svojih domačih, ter sama prejela mrtvaško svečo že v mrzlo roko, nato je mirno v Gospodu zaspala. Z dvema gg. duhovnikoma in čez 30 beio oblečenih družabnic smo spremljali blago pokojno k zadnjemu potoku. Ti pa, blaga Tončika, prosí pri Bogu in Mariji za tolikanj zaželjeni mir med raznimi narodi in za naš mir z Bogom. V m. p.!

Sv. Urban pri Ptujju. Poroča se nam: Tukaj se je pojavila med otroci neka čudna bolezen. Otroci kašljajo, bljuvajo, dobijo drisko in sive pege po celem životu. Nekaj otrok je že pomrlo, med njimi je bilo tudi nekaj selarjev.

Celje. Klasifikacija ali izbira konj za mesto Celje se vrši v petek, dne 23. aprila ob 7. uri na mestnem travniku. Cene so za konje sledeče določene: konji za ježo 825 K, lahki konji za vožnjo 850 K, težki konji za vožnjo 1000 K, konji za prenašanje tovarnega blaga 400 K. Lastniki konj naj bodo pri klasifikaciji osebno navzoči. Pri konjih, za katere se je v letu 1914 izdala razvidna listina, se naj ta listina prinese s seboj.

Trbovlje. Občni zbor stavbinske zadruga Lastni Dom v Trbovljah se vrši v nedeljo, dne 25. aprila 1915, ob 3. uri popoldne v Društvenem Domu. Spored: 1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1914. 4. Volitev nadzorstva. 5. Slučajnosti. Na ta občni zbor se prav uljudno vabijo vsi člani Stavbinske zadruga v Trbovljah.

Trbovlje. Ker so se naši slovenski poslanci zelo veliko brigali v državnem zboru za nezgode rudarjev in delavcev bratovske skladačnice, so jim vedno nasprotovali poslanci socijalnih demokratov. Dobili smo končno državno rudarsko nezgodno zavarovalnico. Volitev v to zavarovalnico smo imeli v nedeljo, dne 11. t. m. Na veliko naše začudenje so se glasovnice naših pristašev kar pred nosom z glasovnicami socijalnih demokratov zamenjavale. Kako naj zaupajo naši pristaši tej nezgodni zavarovalnici, če bodo v njej imeli edino besedo socijalni demokratje? Ti ljudje so čisto strankarski. Ako naš pristaš potrebuje kako zastopstvo, se mu čisto enostavno odgovori: Ali si pri nas zahtisan? In ako ni, mu tudi ni treba misliti, da bi bil zastopan, ali da bi se za njega kdo izmed njih potegnil. Žalostno, da se sploh kaj takega more goditi v naših krajih. Od zdaj naprej naj se naši pristaši in sploh vsi pošteno misleči delavci še bolj poprimejo za krščansko-socijalno organizacijo slovenskega delavstva.

Celje. Izobraževalno društvo v Celju ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 25. aprila 1915, ob 3. uri popoldne, v dvorani hotela „pri belem volu.“ G. učitelj M. Levstik bo govoril o za sedanjí čas prav zanimivem predmetu. Vabi se k prav obilni udeležbi, posebno dekleta in gospodinje naj pridejo.

Sv. Oče Benedikt XV. V slovenskem jeziku smo dozdaj pogrešali življenjepis novega papeža, čeprav so po njem vpraševali verniki in osobito kateheti za uporabo v šoli. Sedaj je v tiskarni sv. Cirila v Mariboru izšel precej obširen življenjepis sv. Očeta Benedikta XV., katerega je priredilo za slovensko ljudstvo predništvo „Slovenskega Gospodarja.“ Da se lahko knjižica zelo razširi, določila se ji je prav nizka cena 10 v za komad, koj znesek se blagovoli vposlati v poštnih znamkah. Življenjepis je napisan zelo mikavno in bo vsakega zadovoljil. Segajte po njem!

Sv. Križev pot za vojni čas. Ta knjižica se zopet dobiva v Cirilovi tiskarni v Mariboru. 100 komadov stane s poštno vred 7 K 50 v, 50 komadov 4 K, 25 komadov 2 K, 10 komadov 90 v. Denar naj se pošlje naprej ali pa v znamkah.

Zadnja poročila došla v pondeljek dne 19. aprila.

Gospodarsko razmerje Avstro-Ogrske do Nemčije.

Pod predsedstvom društvenih predsednikov dra Ernesta barona Plener in dra Aleksandra Wexlerle se je vršila dne 18. aprila na Dunaju skupna seja načelstva srednjeevropskih gospodarskih društev v Avstro-Ogrski. Zastopniki društev so se najpoprej razgovarjali o gospodarskem razmerju med Avstrijo in Ogrsko. Soglasno se je ugotovilo za potrebno, da se mora najpoprej izvršiti gospodarska zedimba obeh državnih polovic, predno se začnejo sleherna druga trgovsko-politična pogajanja z zunanjimi državami. Tudi so vsi navzoči izrazili mnenje, da je gospodarska zedimba med Avstrijo in Ogrsko na podlagi gospodarske skupnosti neobhodno potrebna.

Nato se je pričel razgovor o stremljenjih, ki se pojavljajo v Nemčiji, za trgovsko politično zblizanje med Nemčijo in Avstrijo in se je izreklo, da je tako zblizanje zaželeno v smislu stremljenj srednjeevropskih gospodarskih društev pod gotovimi pogoji, osobito, da se ohrani gospodarsko samostojnost monarhije.

Avstrijci ujeli 1425 Rusov.

Dunaj, 18. aprila.

Severno bojišče.

Splošni položaj je nespremenjen.

V gozdnatem delu Karpatov, in sicer pri Nagy-Polony-Zellö Telepocu so bili ruski napadi krvavo odbiti: ujeli smo 7 ruskih častnikov in 1425 mož.

Na ostali bojni črti so se vršili la artilerijski boji.

Južno bojišče.

Na južnem bojišču nobenih dogodkov. Na srbski ogenj iz ozemlja Belgrada smo, kakor že večkrat, uspešno odgovorili.

Kako je pri Dukelskem prelazu.

Budimpeštanski list „Pester Lloyd“ poroča dne 18. aprila: Včeraj se je na enem delu dukelske bojne črte vršil artilerijski boj. Položaj je splošno nespremenjen. Rusi uhajajo v majhnih skupinah k Avstrijcem in tožijo o gladi. Udajo se navadno oboroženi tudi civilnim osebam. Dež, ki je zadnji čas zadrževal bojevanje, je ponehal. Nastalo je lepo vreme.

Carjev brat ranjen.

Kakor se poroča iz Petrograda, je bil carjev brat, veliki knez Mihael, v bojih pri Kalvariji (ob izhodno-pruski meji) smrtnonevarno ranjen. Veliki knez Mihael je bil nedavno radi hrabrosti pred sovražnikom odlikovan.

Nemška križarka „Dresden“ uničena

Vlada južno-ameriške države Čile je poslala Angliji sledečo noto:

Dne 9. marca se je zasedrala nemška križarka „Dresden“ v luki Cumberland otoka Masatierra, ki spada k skupini otokov Juan Fernandez, 500 metrov proč od morske obali. Poveljnik križarke je prosil pristaniškega poveljnika za dovoljenje, da sme ostati 8 dni v pristanišču in popraviti ladijske stroje. Pristaniški poveljnik mu je pa prošnjo odklonil in zaukazal, da mora križarka zapustiti v 24 urah pristanišče, sicer ostane zaprta v pristanišču. Ko je ta čas potekel, je pristaniški poveljnik obvestil poveljnika križarke, da je ista zaprta in o tem poslal poročilo predsedniku ljudovlade.

Dne 14. marca pa je priplul oddelek angleškega vojnega brodovja pred pristanišče in je začel takoj obstreljevati zasidrano križarko „Dresden“. Poveljnik pristanišča, ki je nameraval posetiti poveljnika angleške križarke „Glasgow“, se je moral vrniti. Križarka „Dresden“ je razobesila zastavo za premirje in je odposlala častnika h angleškemu poveljniku, da ga opozori, da se nahaja križarka „Dresden“ v nepristranskem vodovju. Angleški poveljnik pa se ni na to nič oziral in pozval nemško križarko, da se takoj uda, sicer se bo uničila. Poveljnik križarke „Dresden“ je nato zaukazal, da se razstrelijo vse šrambe za strelivo in se križarka potopi.

Čilenska vlada povdarja, da je bila križarka takrat, ko jo je napadlo angleško vojno brodovje, tako varno in popolnoma zaprta, kakor pač dovoljujejo okolščine.